

Andrum

EN TIDNING FRÅN SVENSKA KYRKAN I HANINGE. 2 2018

*Martin
Lönnebo*
om vikten av
grundglädje

Krook om Bergman
– Ingmar lärde oss
hur det är att leva

TEMA PÅSK

Vad betyder
påskens
symboler?

Volontär

– En resa både i det
inre och yttre

Svenska kyrkan
HANINGE

SARA ENGSTRÖM KOMMINISTER

Det finns en väg att vandra

Från mörker till ljus, från vinter till vår, från död till liv. Fastän vi är bekanta med det cykliska skeendet väcker det ständigt förundran: Att nytt liv, ny grönska kan tränga fram genom snö och asfalt. Våren och påsken har något gemensamt – och det är livet och ljuset. Ljuset som värmer den frusna jorden och ger nytt liv. Påskljuset som värmer den frusna människosjelen och ger nytt hopp. De gamla kyrkofäderna, som levde när kyrkan fortfarande var en ung rörelse, talar om ett heligt ljus som fanns med i begynnelsen när universum kom till. De kallade det för ”det oskapade ljuset”.

Vi vet ju inte hur det var i begynnelsen – skapelsens morgon, när jorden låg öde. Inga vittnen närvarar, som kan berätta om ljuset som skapades ur intet, *ex nihilo*. Men det finns det däremot på påskdagens morgon. Det är kvinnorna, som besöker graven. De som var vilsna, fyllda av sorg. Det är de som upplever hur gryningsljuset blandas med det heliga ljuset. Ett ljus som de kände igen; som de tidigare anat när de följde sin Mästare. En strålgång från en annan mycket större ljuskälla, än de vi känner till med blotta ögat. Evangelisten Lukas berättar om stenen som är bortrullad. Två män i skinande kläder förkunnar: ”Han är inte här, han har uppstått.” Och med de orden så inträffar något i vår värld. En svart-vit tillvaro övergår i färg, från att vandra i sorgens mörker till att se ljuset. För det är ljuset som ger färg.

I påskens berättelser ryms erfarenheten av livets alla paradoxer, människans ambivalens: vänskap och svek, tro och tvivel, bävan och överraskning, *tremendum et fascinatum*. Men kvinnorna – som till en början var rädda – fattade mod och lät sina läppar forma orden som ropas ut i kyrkor över hela världen under påsken: ”Kristus är uppstånden”! Budskapet som vittnar om att det finns en väg att vandra för att livet ska återvända, en väg från mörker till ljus, från vinter till vår, från död till liv. Påsken relaterar till livets metamorfoser.

Så går också Svenska kyrkan i Haninge våren år 2018 till mötes för att tillsammans med alla kristna runtom i vår värld förkunna glädjens bud: Kristus är uppstånden!

HANINGE PASTORAT

De tre församlingarna Dalarö-Örnö-Utö, Västerhaninge-Muskö och Österhaninge utgör tillsammans Haninge pastorat – Svenska kyrkan i Haninge i dagligt tal.

REDAKTION & INFORMATION

Ansvarig utgivare Krister Stenberg
Redaktion Ann Thörnblad/
Joakim Löfgren. Red.kontakt:
joakim.lofgren@svenskakyrkan.se
Omslagsfoto Catharina Fredrikson
Grafisk produktion AD Design, Sthlm
Tryck Åtta.45, Solna

Andrum – en tidning från Svenska kyrkan i Haninge, distribueras av Postnord som samhällsinformation.

KONTAKT

Besöksadress: Runstensvägen 14
Postadress: Box 113, 136 22 Haninge
Telefon växel: 08-555 670 00
telefonid: mån-tors kl 08.15-12.00,
13.00-16.30
fredag kl 08.15-12.00, 13.00-16.00
Hemsida svenskakyrkan.se/haninge
E-post
haninge.pastorat@svenskakyrkan.se

BOKNING AV DOP OCH VIGSEL SAMT MEDLEMSFRÅGOR

08-555 670 10

BOKNING AV BEGRAVNING OCH GRAVSÄTTNING

08-555 670 30

KYRKOGÅRDSFÖRVALTNINGEN Kyrkogårdschef

Leena Poutiainen 08-555 670 01
Begravningsombud
Bo Forslund, 070-651 89 48

BEHÖVER DU PRATA MED NÅGON SOM HAR TYSTNADSPLIKT?

En präst finns alltid tillgänglig
måndag-fredag kl 10.00-12.00.
Ring vår växel 08-555 670 00 eller
besök oss.
Mellan kl 21.00-06.00 kan du nå
Jourhavande präst på telefon 112.

KYRKOHERDE

Krister Stenberg, tel 08-555 670 23

Konfirmation – En upptäcktsresa

I maj får alla som är födda 2004 en inbjudan till konfirmation hem i brevlådan, (även 03:or som missade chansen ifjol är välkomna).

Det finns många uppfattningar om tro och sanning, om rätt och fel, livet och döden, gott och ont och om kärlek och relationer. Det är inte alltid lätt att som ung veta hur man ska ta ställning, eller att hitta utrymme och tid att fundera över allt. Det här är en chans för just det. Vissa hittar samtidigt vänner för livet.

Du är välkommen precis som du är, även om du inte tillhör Svenska kyrkan eller om du inte är döpt. Alla är välkomna. Du kan också vara med hela tiden utan att konfirmeras.

Du kan läsa om konfirmation och de olika alternativen på www.svenskakyrkan.se/haninge Där går det också att anmäla sig. **Sista anmälningsdag** är den 16 september. **För frågor eller mer information** vänd dig gärna till John Rojas Hansson. john.rojas@svenskakyrkan.se, 08-500 658 91.

Macka & Snacka

Välkommen till en öppen samtalsgrupp om livets frågor där vi fikar och samtalar. Teman föreslås i gruppen sista gången varje termin.

Tid: Kl 16.00-17.30 följande onsdagar: 11/4, 25/4 och 16/5.

Plats: Västerhaninge församlingshem.

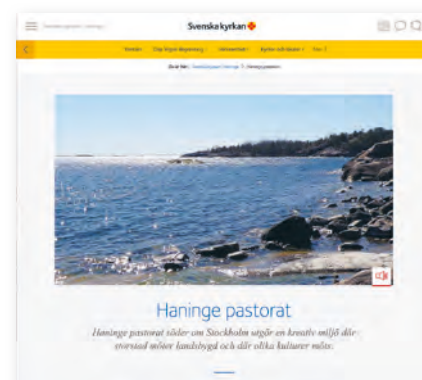
FÖRÄLDRAFÖRELÄSNING OM

Föräldraledarskap

12/4 S:t Eskils kyrka kl 18.30-21.00

Öppen för alla, ingen entréavgift eller föransökan.

Kontaktperson: Ylva Lundgren

Hur leds och styrs Haninge pastorat?

VILKA ÄR FÖRTROENDEVALDA?

– LÄS MER PÅ WEBBEN

I Haninge är nu både kyrkoråd och de tre församlingråden i arbete. Om vilka som är förtroendevalda och om hur Svenska kyrkan leds och styrs kan du läsa på webben. www.svenskakyrkan.se/haninge/om-haninge-pastorat

TEATERFÖRESTÄLLNINGEN

”Staven”

Vi följer Abrahams stav som går i arv i generation till generation, fram till Moses med teater Surra.

En nyskriven pjäs om hat, besvikelse, kärlek, avundsjuka, glädje och till slut försoningen med sig själv och med Gud.

Plats: Brandbergens seniorcenter

Tid: Torsdag 5 april kl 13.00.

Speltid ca 60 min. Ingen kostnad.

Sakta farten

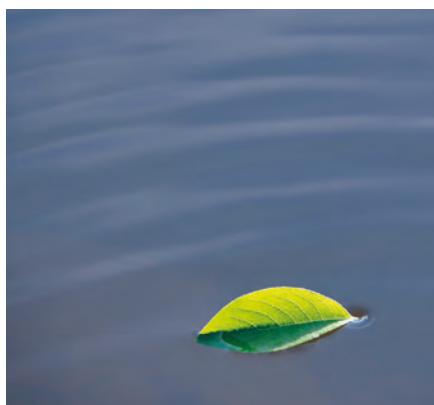
– EN DAG FÖR KROPP OCH SJÄL

Välkommen till en dag där du har möjlighet att stanna upp och vila i nuet. En dag för stillhet och egen reflektion.

Plats: Tungelsta kyrka

Tid: Lördag 5 maj kl 9.30-16.00

Kontakt: Eva Novotny, diakon, tel 08-500 658 72.

Musikkarneval

9/5 JORDBRO KYRKA

Samling kl 9.30 utanför Jordbro kyrka, för gemensamt karnevalståg ner till Jordbro Parklek. Grillning, sång och musik. Kostnadsfritt. Anmälan senast 3/5 till Annette Björknäs annette.bjorknas@svenskakyrkan.se

15/5 S:T ESKILS KYRKA

Samling vid S:t Eskils kyrka kl 9.30 för traditionsenligt karnevalståg, med barnorkestern ”Märta och musikanterna”, till Rudan. Vi bjuder på korb med bröd, dryck och kaka

samt delar ut såpbubblor. Den som önskar tar med eget kaffe! Anmälan senast 7 maj tel 08-555670 47 / 57, birgitta.ohlsson@svenskakyrkan.se

VI SES I VEGA

Vegaloppet 26/5

Under några lördagar i vår finns Svenska kyrkan i Haninge på plats i den nya delen av Vega, på torget i korsningen Barents väg/Vardövägen. Vi bjuder på fika och aktiviteter för barnen och har försäljning av många fairtrade-märkta produkter. Vi hoppas få möta både nya och gamla Vegabor.

LÖRDAGEN DEN 26 MAJ är det extra stor happening i Vega. Fjolårets succé med kort löpplupp, Vegaloppet, för alla åldrar arrangeras. En krävös upplevelse med glädje och samvaro i fokus. Blir det hoppborg i år också? Kom ner och kolla – Välkommen!

Datum: 14/4 och 26/5 kl.10-13

Kontakt: Daniel Andersson, 08-555 670 28, daniel.h.andersson@svenskakyrkan.se

Drop-in-dop

Dopet är en fin högtid, en lång tradition, och en handling i tacksamhet över livet. Genom dopet får vi uppleva att vi är en del av något större. Dopet är guds omfamning, med löfte om att vara med oss under livets alla dagar, oavsett vad som händer.

DEN 2 JUNI HAR VI DROP-IN-DOP I ÖSTERHANINGE KYRKA, för både små och stora, såväl barn som syskon och vuxna. Präster, dopkaffe och tårta står klart och väntar.

Du vet väl att du även kan boka tid. Det gör du på nätet, www.svenskakyrkan.se/haninge/dop

2 juni

Messy Church

GEMENSAMMA AKTIVITETER FÖR ALLA ÅLDRAR. Barn kommer i sällskap med vuxen. Andakt, pyssel, middag (specialkost anmäls en vecka innan). Kostnadsfritt! Ingen anmälan krävs. **Jordbro kyrka** onsdagar 21/3, 18/4 kl 16.00-18.30.

Kyrkans familjerådgivning

KYRKANS FAMILJERÅDGVNING vill vara en plats där ni i lugn och ro får samtala med en familjerådgivare om det som känns svårt i relationen. Samtalen syftar till att öka förståelsen för att finna vägar till förändring. Kyrkans familjerådgivning har respekt för varje människas förhållningssätt till livet. Kyrkans familjerådgivning är till för alla som har svårigheter i sina nära relationer. Till exempel:

- För er som är gifta eller sammanboende
- För er som är skilda eller på väg att skiljas
- För dig som har det svårt efter en separation
- För dig som har svårigheter att vara förälder eller styvförälder
- Vuxna närstående som inte kan komma överens

Kyrkans familjerådgivning drivs som en icke vinstdrivande ekonomisk förening och har avtal med flera församlingar i Stockholms stift och med Stockholms stad och Haninge kommun. Förfrågningar och tidsbokning: Tel: 08-615 11 70, www.kyrkansfamiljeradgivning.org

Martin Lönnebo om:

Att finna grundglädje

”Förundran är lust att leva och den ger livets händelser dess rätta mått,” skriver Martin Lönnebo i sin bok ”Grundglädjen – texter om liv, tro och hopp”. Den innehåller också bilder, tagna av fotografen Emanuel Eriksson, från Martin och Britt-Louise Lönnebos trädgård som de lämnade när de sålde sitt radhus för ett år sedan.

TEXT ANN THÖRNBLAD

Det är fotografier att meditera över, fragment av skapelsen bevarade i sin absoluta blomning. En ymnig äng med lupiner, pioner i olika mognadsstadier granne med ett fält av prunkande prästkragar och ljuset som tränger igenom ett skirt grenverk. Skönheten är också liksom förundran några av ledorden i Martin Lönnebos bok, en kvalitet som ”ger en glimt av Guds närvaro”.

– Förr i tiden var skönheten, tillsammans med godheten och sanningen, ett av gudsattributen. Idag går blicken främst till ytskönheten, men när jag skriver om skönheten menar jag den som utstrålar just godhet, sanning och vishet, säger han och tillägger; Du kan inte vara i naturen utan att bli smått religiös.

– Jag kommer från Västerbotten och är född på skidor, och har åkt mycket i fjällen från norr till söder. Tidigare

var vi ett gäng som gav oss ut på tur varje vinter, uppe på fjället är du innesluten i tystnad och naturens skönhet. Jag har också vandrat i djungeln och i öknen. Mött vidderna och stjärnhimlen. Det är stjärnhimlar som vi inte har i vårt moderna samhälle, vi har byggt för dem med det artificiella ljuset. Men när du står i den arabiska öknen och ser upp mot stjärnhimlen får du perspektiv, säger Martin Lönnebo och ser på mig med en vaken blick. Han fyller 88 om ett par veckor, men är fortfarande aktiv, just nu arbetar han på en bok som ska bli en "kortversion av Frälsarkransen".

Vi sitter i Elisabethrummet i Linköpings domkyrka, ett bord, några enkla trädbänkar och ett mindre kök. Martin Lönnebo bor tillsammans med hustrun Britt-Louise på promenadavstånd. Personalen hälsar med värme när han kommer, i kyrkan ligger ett av hans livsverk insprängt i golvet. Frälsarkransens 18 pärlor bildar Via Sacra, en helig väg att vandra för den som vill återknyta till just tystnaden, stillheten, skönheten och glädjen.

En av andens frukter

Glädjen är en av andens frukter, men en frukt som den moderna människan har svårt att finna. Och det är för att vi söker den i ytglädjen, menar Martin Lönnebo, en form av glädje som bara kan skänka kortvarig tillfredsställelse. För att finna grundglädjen, behöver vi borra djupare.

– Jag tycker mycket om glädje och älskar ordet grund. Ordet grundglädje kan ju vara en bra slagruta för att hitta glädjens grundvatten, och inte en tillfällig vattenpöl eller förorenat dagvatten. Ett ytvatten är beroende av regn och sol och kan skifta hur mycket som helst, medan grundvattnet finns där oavsett. Det är en källa som porlar även i tider av missväxt och torka.

– För att nå dit kan vi behöva andliga sprängmedel som att söka kontakt med djupare sidor av livet. Att be

FOTO EMANUEL ERIKSSON

aftonbön och finna tystnaden. Det finns en negativ tystnad som innebär stumhet och frånvaro av kontakt, men så finns det en positiv tystnad där vi vilar i en förträstan. Människor som känner varandra väl, behöver inte prata med varandra hela tiden, utan kan bara vara tillsammans.

Det kan också vara värt att fundera över hur mycket tid vi spenderar framför datorn, sociala media och att låta oss matas med intryck. För ytglädjen förbinder vi gärna med yttre aktivitet, prestation och sprakande fyrverkerier.

– Inom underhållningsbranschen pratas det allt fortare och högre. Till stor del har vi slutat att lyssna på var-

FOTO MAGNUS ARONSON

Martin Lönnebo är biskop emeritus i Linköpings stift och skapare av radbandet Frälsarkransen. Han har även skrivit boken om Frälsarkransen och många andra böcker, senast "Hjärtats sånger" och "Grundglädjen – texter om liv, tro och hopp." Han bor i Linköping tillsammans med sin hustru Britt-Louise och de har tre vuxna barn.

andra utan talar som förskolebarnen, höjer rösten för att få uppmärksamhet, säger Martin Lönnebo.

Bön och tystnad kan vara ekolod för att nå grundglädjen, liksom att träna sitt öga för lycka. Att lycka också handlar om ett val, vad vi väljer att fokusera på.

– Om man ska bli fågelkännare får man lära sig att identifiera fåglar, om man ska bli lycklig får man öva sig i att känna igen de många olika formerna av lycka, även de små och oansenliga, säger Martin. Vi kan bara fokusera på en del av synfältet och visst kan vi koncentrera oss på det som är fult och på det som är eländigt. Livet innehåller också mycket lidande och det är inte meningen att vi ska springa bort från verkligheten utan snarare vara medvetna om det verkliga lidandet och om möjligt göra något åt det. Men den som vill träna sitt öga för lycka, behöver lyfta blicken från de små bekymren.

Var alltid glada

Innan Martin Lönnebo slutade sin aktiva tjänst som biskop i Linköpings stift, 1995, ville han lämna en hälsning efter sig. På väggen i vestibulen i Domkapitlet på väg till bönekapellet satte han upp en skylt med Bibelns kortaste verser. ”Var alltid glada. Be ständigt. Tacka hela tiden Gud.” Han beskriver det som ett testamente.

Kort efter pensioneringen båtluffade han i Grekland och råkade ut för en storm när han var ute på havet. Ovädret tvingade båten till hamn och väl där började han skissa på det radband som kom att bli Frälsarkransen eller livets pärlor. Idag är det ett radband som blivit en hjälp för tusentals och åter tusentals människor att finna just en väg till tystnaden bortom vardagsbruset och till en åder som inte sinar efter nyhetens behag.

– Det var en överraskning att människor tycker så mycket om radbandet, säger Martin Lönnebo och ler. En gåva i slutet av mitt aktiva liv som har gett så många kontakter och trevliga samtal. Den passar i vår tid, den är enkel att använda och ställer inte så höga krav. Pärlorna kan tolkas på olika sätt och du börjar där du står, det finns en pärla för varje tillstånd i livet.

Resan som pärlorna vill leda in oss på handlar om att finna Gud men också om att finna oss själva, våra medmänniskor och naturen. För vi och skapelsen är ett och Martin har sedan 70-talet varit djupt engagerad i miljörörelsen tillsammans med bland andra Stefan Edman.

– Jag har arbetat centralt inom Svenska kyrkan med miljöfrågorna och arbetar nu på lokalplanet. Du måste alltid börja med dig själv, utanför det grekiska Apollon-templet på Delfi finns inskriptionen ”Känn dig själv”, och det betyder att för att verkligen kunna göra något för andra behöver du börja med dig själv.

Fastan – en väg till självkänedom

Vi befinner oss nu i fastan, som varar från Askonsdagen till påskdagen, en tid som bjuder in till självkänedom. Martin Lönnebo är född och uppvuxen i ett fromt hem i Västerbotten med ”mycket gudskänsla” och fastan betyder väldigt mycket för honom.

FOTO EMANUEL ERIKSSON

– Fastan och påskan lär oss något om vad det innebär att vara människa. Att möta lidande och svårigheter och lära sig att handskas med dem på rätt sätt för att kunna möta det nya livet. Naturen följer också med, långsamt vänder ljuset åter och träden börjar knoppas.

Fastan är också en tid för självrannsakan, att reflektera över sina handlingar och dess konsekvenser.

– Jag arbetade en tid som fängelsepräst, där 9 av 10 hade vuxit upp med frånvarande fäder eller en störd papparelation. De flesta hade lärt sig att skylla ifrån sig, på andra och samhället, men när jag samtalade med en person som sa ”jag hade inte behövt göra så här” visste jag att det fanns ett hopp. Att det fanns en möjlighet för den personen att växa. Så länge du inte tar ditt ansvar är det inte möjligt. Jag läser och hör så ofta i media att ”jag ångar ingenting.” Jag har svårt att förstå det, säger Martin och skakar på huvudet. Det betyder ju att du tycker att du har levt felfritt och inte har kontakt med ditt samvete.

I slutet av boken Grundglädjen skriver Martin följande rader som handlar om den eviga kampen med egot. ”Att leva är att träna sig att komma ur. Mognad är att bli fri, och börja fylla igen spåret.” Ord att meditera över i fastetid. ■

”Bergman berättade om hur det är att vara människa”

I år skulle Ingmar Bergman ha fyllt 100 år och det firas med ett stort jubileum. Innan jul kom Caroline Krooks bok ”Rastlös sökare och troende tvivlare.” – Boken är tänkt som en handbok under året, en hjälp till att tolka hans filmer och förhoppningsvis inspirera till att se dem, säger Caroline Krook.

TEXT ANN THÖRNBLAD

Vågorna piskar mot stranden och ett kargt klipplandskap. Mot den gråvita himlen uppenbarar sig döden som ett utropstecken i sin svarta slängkappa. En riddare som just kommit tillbaka från korstågen i det heliga landet letar efter något i sin ränsel, men ser upp när han känner dödens påtagliga närvaro.

”Vem är du?” frågar han. ”Jag är döden.” ”Har du kommit för att hämta mig?” ”Jag har redan länge gått vid din sida.” svarar döden. Riddaren sluter ett avtal med honom, de kommer överens om ett schackparti, och att han ska få leva så länge han står emot döden.

– Det är starka bilder som finns i vårt gemensamma arv, och rör sig i i vårt undermedvetna. Det är en klassisk scen som många har sett och som lämnat spår, säger Caroline Krook som skrivit boken för allmänheten och inte för en exklusiv elit av Bergmankännare. Hon vill att boken ska fungera som en handledning under Bergman-året och ge introduktion till hans rika filmverk och väcka vårt intresse för att antingen se eller se om filmerna. Och intresset är stort, våren är fulltecknad med 22 föreläsningar. I helgen var hon i Umeå och i början av året föreläste hon på Göteborgs filmfestival.

– Jag föreläste om Bergman och hans filmer på Gotlands kyrkvecka sommaren 2016 och det gav en sådan bra respons att Verbumchefen frågade om jag inte ville skriva en bok till jubileumsåret. Och det ville jag, på villkoret att den skulle komma ut redan i slutet av 2017,

säger Caroline Krook och dricker lite äppeljuice. Den är från hennes egen skörd, äppelträden växer på lantstället utanför Strängnäs. Hon utstrålar värdighet, stringens med en värme och har något drottninglikt i sin aura. Katten Simba hoppar upp i en fåtölj. Vi sitter i hennes vardagsrum som är vackert och ombonat möblerat med mattor och gobelänger i varma färger. Burspråket mot gatan släpper in generöst med dagsljus.

– Det är som exeget jag närmar mig Ingmar Bergmans filmer och som själavårdare hans person, säger hon. Jag intresserar mig helt enkelt för enskilda människors trosutveckling. Varför finner somliga en gudstro och andra inte? Ingmar Bergmans personliga tro var full av motsägelser. Ena stunden kunde han säga att han var utan gudstro, för ett ögonblick senare berätta om vilka han nämnde i sin aftonbön. Han var uppvuxen i ett prästhem och var väl förtrogen med bibel, psalmbok och gudstjänst. Det var ett arv på gott och ont. Han kunde både avsky och älska kyrkan.

Så heter boken också ”Rastlös sökare och troende tvivlare” med underrubriken existentiella frågor i filmer av Ingmar Bergman. För som en röd tråd genom hans produktion löper existentiella teman som kärleken, döden och livet.

– Det är förvånansvärt hur vissa frågeställningar kommer tillbaka så många gånger. Hans filmskapande är intuitivt och påminner om drömmar där samma grund-

"Vem är du?" frågar han.
"Jag är döden."
"Har du kommit för att hämta mig?"
"Jag har redan länge gått vid din sida." svarar döden.

Ur Sjunde inseglet,
foto Svenska filminstitutet.

Caroline Krook är biskop emerita, var biskop i Stockholms stift 1998-2009, och är författare.

motiv uppenbaras i flera gestalter. Ingmar Bergman öser ur sin barndom, och berättar om hur det är att vara och bli människa, säger Caroline Krook.

Existentiella frågor

Hennes första möte med Ingmar Bergmans filmvärld var "Jungfrukällan", en dramatisk historia som bygger på en gammal folkvisa och handlar om hur en jungfru blir våldtagen och sedan mördad.

– Jag hade fyllt 15 år och därmed passerat gränsen för barnförbjudna filmer, men mina föräldrar ville inte att jag skulle se den. Jag var en lydig flicka och såg inte filmen då men den väckte min nyfikenhet på herr Bergman. Filmen behandlar teodicéproblemet; Hur kan det se ut som det gör i världen och i enskilda människors liv om det finns en god och kärleksfull Gud som har makt? säger Caroline Krook.

– Under min studietid i Lund skrev jag en masteruppsats om vissa existentiella frågor i konst, film och litteratur där jag bland annat gjorde en analys av de då helt nya filmerna Persona och Vargtimmen.

Skulle hon välja en favoritfilm idag, vilket är svårt eftersom det "har med humör och dagsform att göra och är en lika omöjlig fråga att svara på som när någon undrar vilken som är min favoritpsalm", så faller valet på den långa versionen av Fanny och Alexander.

– Den har allt; där finns leken och lusten, djupet och

allvaret. Jag såg om den nyligen efter jag hade varit i Uppsala och föreläst. Jag fastnade på ett tåg, men hade plattan med mig – så det var väl använd tid, säger Caroline Krook och ler.

Ingmar Bergmans bibliotek

Hon hade ingen privat relation till Ingmar Bergman, men när hon under tiden som biskop predikade i Hedvig Eleonora kyrka under julbönen, satt han ibland i ett sidokapell och tog del av gudstjänsten.

– Vid ett tillfälle, när jag hade hållit ett föredrag, kom han fram och undrade om han fick ställa en fråga till biskopen. "Varifrån kommer musiken?" Jag minns inte vad jag svarade, men säkert något om att den gudomliga inspirationen kommer från Guds ande.

En fläkt av Ingmar Bergmans ande fick Caroline Krook när hon besökte Ingmar Bergmans hem Hammars på Fårö förra våren, bläddrade i hans böcker och fick ta del av understrykningar. Ord han fastnat för.

– Jag vistades några timmar i hans mycket omfattande och välordnade bibliotek. Jag hittade väl lästa böcker av Johan Cullberg och Owe Wikström. Regelrätt andaktslitteratur hittade jag inte men mycket filosofi och livs-åskådning. Det var fint att se huset, promenera längs med stranden och se det som var hans dagliga vy.

Vad tror du att 100-årsjubileet betyder för Ingmar Bergmans filmer?

– Det är intressant att se vad som lever kvar. Hans samtida, Bo Widerberg till exempel, gjorde stora filmer men de är mer bortglömda idag. Det som är märkvärdigt är att Ingmar Bergman fick så mycket uppmärksamhet, så snart efter sin död. Han finns på en sedel och ett frimärke. Han är känd i Sverige, men har fått ett ännu större erkännande utomlands. Jag hoppas att fler människor kommer upptäcka hans filmer och även se om dem. De är inte bara tunga och svårsmälta utan där finns mycket humor och livsglädje! För den som vill närma sig Ingmar Bergmans filmer är "Viskningar och rop", "Fanny och Alexander" men även "Det sjunde inseglet" bra att börja med. Och tycker man att det där med existentiella frågor känns tungt kan man ju börja med "Sommarnattens leende" eller "Sommaren med Monika". ■

En påskhelg full av symbolik

Vad har egentligen ägg med påsken att göra? Varför heter påskhelgens dagar som de gör? Och hur kan korset vara en positivt laddad symbol? Symbolspråket är rikt i kyrkans liv, från de liturgiska färgerna som går igen i prästens klädsel och kyrkorummets utsmyckning till olika bilder som är laddade med innebörd.

TEXT CHARLOTTE PERSSON

Påskens händelser är centrum för den kristna tron. Under några dagar utspelar sig ett drama på liv och död, där mörkrets krafter ser ut att få sista ordet när Guds son blir förrådd, torterad, hånad och dör på ett kors. Men så kommer påskdagens morgon och hans grav visar sig vara tom. Han som var död, lever igen. Och ljuset bryter igenom. ”Det var våra sjukdomar och smärtor han bar, döden blev lagd på honom för att vi skulle få liv” står det i en sångtext.

Palmsöndagen infaller helgen före påsk. Namnet kommer från det tillfälle när Jesus rider in i Jerusalem på en åsna. Människorna lägger palmkvistar framför honom på vägen som ett uttryck för sin hyllning. Palmkvistarna har blivit symboler för triumf och segerglädje, men under den glada ytan handlar intåget i Jerusalem om Jesu inre kamp med

sin uppgift. Han vet om att han har ett uppdrag att utföra och en smärta att genomlida.

En stilla vecka

Dagarna som leder fram till påskhelgen kallas stilla veckan – dagar fyllda av lugn och eftertanke. I kyrkorna firas ofta stilla kvällsgudstjänster, där man läser bibelberättelserna om Jesu sista vecka. För Jesus själv var det knappast en stilla vecka, utan snarare lidandets vecka.

Flera av stilla veckans dagar har särskilda namn som förklarar dagens innehåll. Numera talar vi inte så ofta om *dymmelonsdagen*. Namnet är medeltida. Då var det vanligt att man satte en trästav (dymmel eller dymbil) i kyrkklockan eller lindade tyg om den vanliga kläppen för att dämpa klockans klang i stilla veckan.

Skärtorsdagen

Skärtorsdagens namn kommer från ordet skära, som betyder rena. På skärtorsdagskvällen tvättar Jesus sina lärjungars fötter, en handling som egentligen var tjänarnas uppdrag. Jesus bröt mot den sociala ordningen, och inte nog med det: han sa att detta

skulle vara ett mönster för mänskligheten. Den som vill vara främst skall tjäna de andra. Med sina tolv lärjungar äter han sedan en sista måltid med bröd och vin tillsammans och med den handlingen instiftar han nattvarden. Jesus blev senare på kvällen tillfångatagen och bortförd av romerska soldater.

Det ligger en djup symbolik i brödet som bryts. Brödet är Jesu kropp som bryts och delas ut. Genom att ta emot nattvarden bröd och vin, tar vi emot den gåva han gav när han gick i döden för våra fel och brister. Brödet är också en symbol för gemenskapen, att vi alla hör ihop och att det räcker till oss alla. Församlingen säger ”så är vi, fastän många, en enda kropp ty alla får vi vår del av ett och samma bröd”.

Långfredagen

På långfredagen torteras Jesus och dör på korset. En oskyldig döms till döden, och det är inte vilken oskyl-

dig som helst utan Gud själv. När vi ser hans plåga så vet vi att Gud förstår hur människor kan lida. Långfredagen handlar om förlåtelsen, och Jesu död är tecknet på att Gud låter sig drabbas av det onda utan att slå tillbaka mot oss som gjort ont.

Dagen präglas av sorg och lidande och är en mycket stilla dag i kyrkan. För att markera långfredagens allvar firas gudstjänsten i många kyrkor utan kyrkklockor, orgelmusik och tända ljus. Altaret har inga prydnader utom fem röda rosor som symboliserar Jesus sår. De få textilier som används är svarta.

Långfredagen var förr en av de dagar på året som var mest fylld av traditioner. Alla nöjeslokaler var stängda och många klädde sig i svart. Hela samhället tog en paus. Laxmenyn som många äter på långfredagen är en påminnelse om fastematen, som var fisk.

Påskafton

I Sverige firas vi påskhelgens stora fest på lördagskvällen, trots att påsken egentligen inte infaller förrän på söndagen. På påskaftonen dukar vi bordet och sätter in påskris, gärna med urblåsta ägg som prydnad.

Ägget symboliserar Jesu uppståndelse och att äta ägg vid påsk är en stark tradition även i andra länder. Genom det hårda skalet, en symbol för graven, bryter Kristi nya liv fram. En djup symbol med glimten i ögat är alltså de godisfyllda ägg som många föräldrar gömmer åt barnen. I det gamla samhället blev det tillåtet att börja äta ägg nu när fastan avslutats. Förmodligen är det också äggen, eller rättare sagt kycklingarna som kommer ur dem, som gett påsken dess gula färg.

Påskkärringarna är kvarlevor av den häxtro som vi i dag betraktar som gammal vidskepelse, men häxtron var gamla tiders sätt att på ett begripligt sätt ge form och innehåll åt den kamp mellan ont och gott som vi ständigt märker i världen och i våra egna liv. Hela påskens tema är kampen mellan ljus och mörker, liv och död.

Påskdagen

På Påskdagen uppstår Jesus från de döda. Några kvinnor går till graven tidigt på morgonen för att smörja hans kropp, men möts av en tom grav

och en ängel som förkunnar att Jesus uppstått. När de ger sig av för att berätta för de andra lärjungarna möter de Jesus på vägen. Kristen tro handlar om hur livet besegrar döden på alla plan. Uppståndelsen är den yttersta konsekvensen, men livets seger går som en röd tråd genom allt Jesus gör.

Korset, som var ett grymt redskap för tortyr och avrättning, blev det främsta kristna tecknet eftersom det visar på Guds kärlek till människorna i och med Jesu uppståndelse från de döda.

Kristusljuset har sedan 300-talet använts i kyrkan som en symbol för Kristi uppståndelse på påsknatten. Bokstäverna på ljuset, grekiska A och O, påminner om Jesus som sagt att han är den förste och den siste och att han är världens ljus.

Annandag påsk

Annandag påsk berättar om hur fler och fler fick möta den uppståndne Jesus. Nu började man också förstå att allt som hänt under Jesu liv var en uppfyllelse av det som Gud lovat sitt folk och hela mänskligheten. Om dessa löften kan vi läsa i Gamla testamentet.

De första kristna använde fisken som ett hemligt kännetecken. Begynnelsebokstäverna i det grekiska ordet för "fisk", ICHTHYS kan uttydas som första bokstaven i orden i följande mening, en av de tidigaste trosbekännelserna: Jesus (I) Kristus (CH) Guds (TH) Son (Y) Räddare (S). ■

Med blicken riktad mot en rättvisare värld

Daniel, längst till vänster, tillsammans med projektgruppen i Tanzania, i bakgrunden skymtar Kilimanjaro.

Daniel Andersson är 20 år och har många framtidsplaner och drömmar. Han har en ungdomstjänst i Svenska kyrkan i Haninge och engagerar sig i olika volontäruppdrag i Svenska kyrkans internationella arbete.

Att kyrkan är missionerande – och en biståndsorganisation, är ett budskap som han vill vara med och sprida.

TEXT SANNA ÅBOM FOTO PRIVAT

På hyllorna i Daniel Anderssons arbetsrum står choklad, kaffe, honung och flera andra produkter som säljs i Svenska kyrkan i Haninge. Varorna är Fairtrade-märkta, vilket innebär att de produceras under rättvisa förhållanden genom hela handelskedjan. Det är en del i kyrkans internationella arbete.

På Daniels bord ligger uppgiften att främja mänskliga rättigheter i utsatta och krigshärjade länder – en annan viktig del i kyrkans arbete.

– Att jobba för en rättvisare värld som inkluderar fred och jämlikhet är det som driver mig, säger Daniel som i samband med sin konfirmation började sin resa mot att göra världen bättre.

Från Muskö till Tanzania

Det var Daniels farmor som ville att han traditionsenligt skulle konfirmeras på Muskö, där både hans pappa och farfar är döpta och konfirmerade. Prästen Frida Falk ledde konfirmationen och såg till att därefter få in Daniel på ungdomsledarutbildningen. Det var då Daniel började knyta kontakter och etablera sitt engagemang i kyrkan.

– Det fanns möjligheter för mig. Jag har haft många olika volontäruppdrag och jag mår bra av att hjälpa andra, säger han och fortsätter, – Jag gör det här för min egen skull och det i sin tur gynnar andra.

Efter ungdomsledarutbildningen fick Daniel möjlighet att åka på en resa till Tanzania och Uganda.

– Det var då jag fick upp ögonen för det internationella arbetet, säger Daniel. Syftet med resan var att visa ur ett globalt perspektiv hur Svenska kyrkan arbetar med hjälpinsatser och ACT Alliance (Action by Churches Together).

– För mig blev det konkret när vi besökte de skolor som Svenska kyrkan arbetar med. Det var då jag fick det bekräftat att Svenska kyrkan är en stor och viktig biståndsorganisation. Tyvärr vet inte alla det och det vill jag vara med och ändra på.

Biståndsorganisation med yngre engagemang

Svenska kyrkans internationella arbete har burits av den äldre generationen under lång tid. För att förnya och fortsätta framåt, har unga vuxnas engagemang prioriterats de senaste åren.

I Stockholms stift har det bland annat satsats på att fånga upp yngre förmågor genom Projekt A – E, ett samarbete med Täby församling. Projektet bygger på en studieresa med syfte att ta vara på och utveckla befintligt och ”nyväckt” engagemang för globala frågor hos ungdomar. I november 2017 gav sig en grupp på 13 utvalda ungdomar av mot Jordanien och Jerusalem. Daniel var en av dem.

På resan skulle ungdomarna dels möta Jesus väg genom livet, från dopplatsen i Jordanien till Via Dolorosa och gravkyrkan i Jerusalem, och dels fördjupa förståelsen och kunskapen om konflikten och problematiken i mellanöstern.

– Meningen är inte att vi ska komma dit och styra och ställa. Utan vi vill jobba genom, och lära oss av, de lokala kyrkorna. Därefter kan vi hitta sätt att hjälpa till, understryker Daniel.

Daniel har hittat sin väg

I dag har Daniel en ungdomstjänst och hjälper till i det internationella arbetet i Svenska kyrkan i Haninge. Han sitter också som sammankallande för Svenska kyrkans Unga internationella utskott och driver projektet Globala Unga Vuxna. Om det blir det tid över, går han till gymmet och tränar. Daniel är 20 år och har många planer och drömmar för framtiden.

– Jag vill plugga till Human Resources-konsult i Lund och samtidigt passa på att ta en dubbelkandidat i Mänskliga rättigheter. Jag ser mig själv jobba med stora företag inriktat på ledarskap och organisation som inkluderar ett människorättsligt tänk.

Vill du veta mer – vad kan du göra?

– Det viktiga är inte att donera pengar, du stöttar redan genom att vara medlem i Svenska kyrkan, menar Daniel.

– Den som även kan bidra med sin tid, som volontär, stärker ytterligare de gemensamma krafterna i det internationella arbetet för global rättvisa. ■

”Kyrkan är en viktig biståndsorganisation”

Är du ung vuxen och vill engagera dig i internationella rättvisefrågor?
Läs mer på: svenskakyrkan.se/internationelltarbete eller kontakta Daniel, daniel.n.andersson@svenskakyrkan.se

Bara vara på Kryckan

I en röd träkyrka vid Nynäsvägen, nära Handens centrum, ligger Kryckan. Här kan man få en kopp kaffe, en lunch eller tid för samtal. Kryckan är en plats där människor som annars kämpar med vardagsvillkoren, bara kan komma och vara.

TEXT ANN THÖRNBLAD

Några män ligger och sover i kyrksalen. Ett liggunderlag är utplacerat i en hörna och en medelålders man, med ett ansikte där livet ristat sina spår, ser ut att sova en djup och välbehövlig sömn. Kanske står han under särskilt beskydd idag, snett ovanför honom står inskriptionen ”Jag är världens ljus” på nio språk. Ett ljus brinner på bordet och lyser upp en ikon.

Från köket sprider sig dofter av lök och timjan, det serveras ärtsoppa idag, och nästan varenda plats är upptagen i matsalen. Ett trettiotal personer förser sig med soppa och smörgås. En av dem är Grazyna som är en av Kryckans regelbundna gäster. Hon är från Polen, bor på ett lägenhetshotell i Brandbergen, och pluggar just nu svenska på SFI. Sedan fyra år tillbaka har Grazyna hittat en fristad på Kryckan.

– Jag tycker mycket om Valla-kyrkan och känner mig hemma här. Min svenska är inte så bra, säger hon och ler, men Carina som arbetar här, förstår mig bra. Hon har hjälpt mig mycket.

Grazyna har bland annat fått hjälp med administrativa ärenden och kan prata av sig när hon behöver venti-

lera något särskilt. Hon har också fått kläder från Kryckans klädförråd, hon nyper i tyget på den gråblåa klänningen som hon har på sig, och ser nöjd ut.

– Jag gillar den, säger hon. Sen träffar jag ofta någon jag känner här, ibland är de polacker och jag kan prata mitt eget språk.

Carina Ekman, som arbetar som diakoniassistent på Kryckan, kommer fram och hälsar och undrar hur Grazyna har det. De byter några ord, en av assistenterna ropar på Carina och hon går in i köket för att göra i ordning några matkassar.

De är fem stycken som arbetar på Kryckan tillsammans med Carina. Kl 06.00 börjar två assistenter för att göra smörgåsar, koka ägg, kaffe och te. Klockan 08.00 öppnar de för frukost, och de 300 smörgåsarna brukar gå åt, och en timme senare öppnar klädförrådet.

– Vi tar gärna emot hela och rena kläder, det är bara att komma förbi och lämna dem, säger Carina.

Det finns också en duschlista och duschen brukar gå varm, som mest hinner 25 personer duscha. En del går efter frukosten och andra

stannar kvar och fikar, läser tidningen eller spelar schack. Eftersom bristen på sömn alltid är konstant hos Kryckans gäster, så går många och lägger sig i Kyrksalen efter frukosten. I tisdags var det 17 personer som låg och sov, berättar Carina.

– De får sova där så länge vi har öppet, det känns bra att kunna erbjuda den möjligheten. Under en dag kommer det allt mellan 50-120 personer hit och majoriteten av dem är hemlösa. De flesta har någon drogproblematik, det är inte tillåtet att dricka alkohol eller använda droger här, men däremot bedriver vi ingen aktiv rehabilitering. Om någon vill ha hjälp finns vi för den personen, och det händer att människor just ber om den hjälpen, säger Carina och berättar bland annat om en kvinna som hade ett kraftigt missbruk och ville komma ur sitt beroende. Idag är hon fri från missbruket, har familj och bor i Dalarna.

– Men, understryker Carina, Kryckan finns till i första hand för att göra vardagen och livet så drägligt som möjligt för de mest utsatt i samhället. Vi vill återupprätta deras människovärde och möta dem med värme, respekt och uppmärksamhet. ■

Personalen på Kryckan.

Kryckans öppettider

Tisdag-torsdag kl 8.00–14.00,
lunch serveras kl 12.00.

Fredagar kl 8.00–13.00
enbart café.

Tisdagar kl 11.00 Lunchandakt.

Stängt:

Långfredag 30/3, 1/5 och Kristi
himmelfärdhelgen 10-11/5.

Carina Ekman.

Kalendarium

Ett urval, med reservation för ändringar.

För fullständigt program, se annonsering i Mitt i Haninge och www.svenskakyrkan.se/haninge eller ladda ner appen "Kyrkguiden" till din smartphone.

Gudstjänster

DALARÖ KYRKA

Söndagar Gudstjänst kl 11.00 (ej 29/4)

Palmsöndagen 25/3

11.00 Gospelgudstjänst

Per Hilmer Larsson, Gunilla Stenman, körledare

Skärtorsdagen 29/3

18.00 Skärtorsdagsmessa

Per Hilmer Larsson, Annika Kabel, musiker

Långfredagen 30/3

11.00 Långfredagsgudstjänst

Per Hilmer Larsson, Annika Kabel, musiker

Påskdagen, söndag 1/4

11.00 Påskdagsgudstjänst

Kenneth Landelius, Annika Kabel, musiker
Johanna Sällebrant Chevalier – flöjt

Söndag 15/4

11.00 Gudstjänst med önskesalmer

Dalarö kyrkokör, Annika Kabel, Kenneth Landelius, Viktor Sand – saxofoner, flöjt och klarinett.

Lämna dina önskemål till Annika Kabel, 08-50115 29 94 eller annika.kabel@svenskakyrkan.se
Kom och sjung dina favoritpsalmer!
Kyrkkaffe efteråt i Gammalgården.

JORDBRO KYRKA

Söndagar Söndaglig Gudstjänst kl 11.00 jämna veckor t o m 3 juni.

Gudstjänsterna firas som Högmässa där inte annat anges. Undantag:
22/4 Gudstjänst med små och stora

Fredag 23/3

10.00 Småbarnsgudstjänst. Palm-söndagstema. Våfflor i församlingssalen.

Palmsöndagen 25/3

11.00 Högmässa: Audite, Ensemble Gertrud, Sara Bjäde Jarl, Carl Henrik Widlund, präst

Långfredagen 30/3

11.00 Långfredagsgudstjänst: Jan Lindberg, flöjt, Mats Sjöholm, kontrabas, Sara Bjäde Jarl, piano, Carl Henrik Widlund, präst

Påskdagen, söndag 1/4

11.00 Påskdagshögmässa: Joel Nyman, trumpet, Brita Bremberg, Carl Henrik Widlund, präst

Söndag 8/4

11.00 Högmässa: Kajsa Nyholm, solist, Sara Bjäde Jarl, Carl Henrik Widlund, präst

MUSKÖ KYRKA

Skärtorsdagen 29/3

18.00 Skärtorsdagsmessa

Påskdagen, söndag 1/4

14.00 Högmässa: Jonatan Mattsson, Michael Weiter, musiker

ORNÖ KYRKA

Påskdagen, söndag 1/4

11.00 Påskdagsgudstjänst
Kenneth Landelius, Anders Lindgren, Marie Hagenfeldt, sång

Söndag 29/4

11.00 Gudstjänst

Kenneth Landelius, Annika Kabel

S:t ESKILS KYRKA

Varje vecka:

Onsdagar 08.00 Morgonmessa

12.00 Lunchmusik och soppa

18.30 Kvällsmessa

Söndagar 11.00 Gudstjänst

Skärtorsdagen 29/3

18.30 Skärtorsdagsmessa

Avklädande av altaret. Krister Stenberg, Catharina Ekeberg, sång

Långfredagen 30/3

11.00 Långfredagsgudstjänst

Timothy de Bernardi, Österhaninge kyrkokör

Påskafton, lördag 31/3

23.30 Påsknattsmessa

Attila Neumerker

Påskdagen, söndag 1/4

11.00 Påskdagshögmässa

Jael Ahlin, Österhaninge kyrkokör, Fredrik Ohlsson, trumpet. Påskkyrksfika

15.00 Finsk söndagsmessa

Eija Alpimaa Magnusson, Ensemble ur Österhaninge kyrkokör, Fredrik Ohlsson, trumpet

Annandag påsk, måndag 2/4

11.00 Högmässa

Eva-Britt Löf Hansson

Söndag 15/4

11.00 Gudstjänst med små och stora

Minna Huhkamo, MiniMaxidag efter gudstjänsten

Kristi himmelfärds dag, torsdag 10/5

11.00 Gudstjänst med nattvard

TUNGELSTA KYRKA

Palmsöndagen 25/3

14.00 Mässa med små och stora

Jonatan Mattsson, Änglakören, Michael Weiter och Johanna Martell musiker, Internationella gruppen har vårbasar med kaffe efteråt

Långfredagen 30/3

15.00 Taizégudstjänst

Jonatan Mattsson, Johanna Martell, musiker

Annandag påsk, måndag 2/4

11.00 Högmässa

Kenneth Landelius

Söndag 15/4

14.00 Mässa med små och stora

Sara Engström Möller, Änglakören, Johanna Martell, musiker

Söndag 13/5

14.00 Taizémässa

Sara Engström, Johanna Martell, musiker

Kristi himmelfärds dag, torsdag 10/5

8.00 Gökotta med Västerhaninge

församlingskår Gunn Sandström, Barbro Szilagy, musiker

UTÖ KYRKA

Påskdagen, söndag 1/4

12.00 Påskdagsgudstjänst

Kristina Ljunggren

VENDELSÖ KYRKA

Söndagar kl 11.00 Gudstjänst 8/4, 15/4,

22/4, 29/4, 6/5, 13/5, 20/5

Långfredagen 30/3

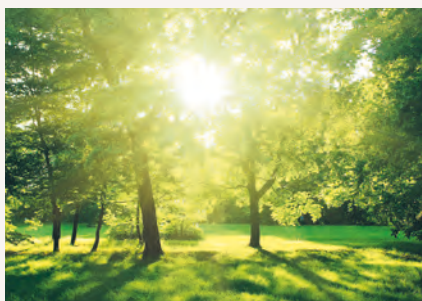
15.00 Pergolesis Stabat Mater

Christina Östman Rolandsson, andakt Maria Wackt, dirigent. Se sid 19.

Påskdagen, söndag 1/4

11.00 Högmässa, Vendelsö kyrka

körensemble ur kammarkören och instrumentalister, Maria Wackt, orgel och körledare

Kristi himmelfärds dag, torsdag 10/5

8.00 Gökotta

Södertörns brass. Vid bra väder är vi ute.

VÄSTERHANINGE KYRKA

Varje vecka:

Söndagar 11.00 Högmässa

Palmsöndagen 25/3

11.00 Högmässa: Jonatan Mattsson,

Rickard Backlund och Johanna Martell, musiker

Skärtorsdagen 29/3

19.00 Skärtorsdagsmässa

Rebecca Andersson, Rickard Backlund, musiker

Långfredagen 30/3

11.00 Långfredagsgudstjänst

Jael Ahlin, Ulrika Johansson, Eva Novotny, diakon, Novi Cantores, Johanna Martell, musiker

Påskdagen, söndag 1/4

11.00 Högmässa

Sara Engström, Eva Novotny, diakon, Michael Weiter, musiker, Johanna Martell, musiker, Novi Cantores

Söndag 22/4

19.00 Pilgrimsmässan – en mässa av Egil

Hovland

Novi Cantores, Tungelstakören och Södertörns Brass

Jonatan Mattsson, sångsolist och präst

Michael Weiter, orgel. Johanna E Martell, dirigent.

Kristi himmelfärds dag, torsdag 10/5

11.00 Högmässa

Kenneth Landelius, Michael Weiter, musiker

ÖSTERHANINGE KYRKA

Påskdagen, söndag 1/4

11.00 Högmässa

Krister Stenberg. Mathias Brorsson, sång Kyrkkaffe i församlingshemmet

Mötesplatser

BRANDBERGENS FÖRSAMLINGSLOKAL

Jungfruns gata 415

Fika och program varje torsdag kl 13.00

DALARÖ KYRKA

Verandan

Vi fikar och pratar varannan torsdag

kl 13.00-15.00 följande datum 22/3, 5/4, 19/4, 3/5, 17/5 och 31/5.

Välkommen till Verandan på Gammelgården

JORDBRO KYRKA

Språkcafé

Onsdagar kl 13.30-15.00

Kontakt: Ylva Lundgren

Torsdagsgruppen

Torsdagar varannan vecka kl 18.30-20.30.

Kontaktperson: Janine Wenzel.

Café tisdag

Tisdagar jämna veckor kl 9.30-11.30,

följande datum: 20/3, 3/4, 17/4, 15/5

Kontaktperson: Janine Wenzel

Soppa på musik

Tisdag 24/4 kl 12.00

Småbarnsgudstjänster och Messy Church

Pyssel, andakt & måltid. En gång i månaden.

Onsdag 21/3 och 18/4 kl 16.00-18.30.

S:t ESKILS KYRKA

Arbetskretsen

Måndagar ojämna veckor kl 13.00-15.00

Finsk tisdagsträff

Tisdagar jämna veckor kl 13.00-14.30.

Nyfiken på kristen tro

Tisdagar kl 18.30-20.00: 20/3, 3/4, 17/4, 8/5

Lunchmusik och soppa

Varje onsdag kl 12.00-13.30. Lunchmusik

med varierat innehåll, sopplunch kl 12.30.

TRÄFFPUNKTEN TALLHÖJDEN

Stilla stund med önskepsalmer onsdagar

kl 13.30, följande datum: 28/3, 18/4, 9/5

Kontakt: Malin Persson

TUNGELSTA KYRKA

Retreat

Lördag 5/5 kl 9.30-16.00

Sakta farten – En dag för kropp och själ.

Kontakt: Eva Novotny, diakon,
08-500 658 72.

VENDELSÖ KYRKA

Vendelsö kyrkliga syförening

Välkomnar nya medlemmar till gemenskapen.

Kontakt: Britt Lindberg tel 073-154 38 35,
Siv Johansson tel 070-557 23 01

Syföreningen

Tisdagar jämna veckor
kl 13.00-15.15

Stödstrumporna

Torsdagar jämna veckor
kl 18.00-21.00

VÄSTERHANINGE FÖRSAMLINGSHEM

Arbetskretsen

Tisdagar jämna veckor kl 13.00-15.00 för en stunds gemenskap, fika och "hantverkande". Kontakt: Ulrika Johansson, diakon, 08-500 658 59

Måndagsträffen

Måndagar kl 13.00-15.00 följande datum; 9/4, 16/4, 23/4, 14/5. Gemenskap för daglediga med kort andakt, allsång, fika samt lite varierande program. Kontakt: Eva Novotny, diakon, 08-500 658 72 eller Annika Nilsson, husmor/diakoniassistent, 08-500 658 60.

Macka & Snacka

Onsdagar kl 16.00-17.30: 11/4, 25/4, 16/5. Öppen samtalsgrupp om livets frågor där teman föreslås gemensamt sista gången/termin. Fika. Kontakt: Eva, diakon eller Sara Engström, präst, 08-500 658 58.

Körer

DALARÖ KYRKA

Dalarö kyrkokör

En blandad vuxenkör.
Torsdagar kl. 19.15 – 21.15 i Gammelgården, mitt emot Dalarö kyrka.
Vi samlas och fikar först tillsammans kl. 19.00. Annika Kabel, körledare

JORDBRO KYRKA

Audite

för sångsugna vuxna
Tisdagar kl 18.30-20.30
Sara Bjäde Jarl, körledare

Optimistkören

Öppen för alla som vill prova på att sjunga i kör. Lördagar kl 10.00-12.00, en gång i månaden, följande datum: 7/4 och 5/5 med avslutande vårkonsert kl 16.00.
Sara Bjäde Jarl, körledare

MUSKÖ KYRKA

Muskökören

alla får vara med och sjunga.
Torsdagar kl 18.45-19.45
Vi sjunger några gånger per termin både i kyrkan, och vid det traditionella valborgs-firandet på Grytholmen.
Rickard Backlund, körledare

S:t ESKILS KYRKA

Mini Maxi kören 0-100 år

- för barn med vuxen Fulltecknad
Torsdagar kl 16.30-17.15
Catharina Ekeberg, kontaktperson

Mini Maxi-dagar i S:t Eskils kyrka

kl 15.30- 18.30. Pyssel, sång, mat & andakt, följande datum: 22/3, 24/5
Kontakt: Minna Huhkamo och Helena Andersson

Haninge Gospel från 16 år

Torsdagar kl 19.00-20.30 Fulltecknad
Emma Berisson och Jonas Walve, ledare
Catharina Ekeberg, kontaktperson

Österhaninge kyrkokör

Fyrstämig blandad kör.
Tisdagar kl 18.30-21.00
Mikael Fahlstedt, körledare

TUNGELSTA KYRKA

Tungelstakören

4-stämmig blandad vuxenkör
Repeterar på torsdagar kl. 18.30-19.30 i Tungelsta kyrka
Michael Weiter, Körledare

VENDELSÖ KYRKA

Lilla kören 5-6 år

Tisdagar kl 15.15-15.45
Catharina Ekeberg, körledare

Barnkören åk 1-3

Tisdagar kl 16.00-16.45
Catharina Ekeberg, körledare

Stora barnkören åk 4-6

Tisdagar kl 16.15-17.15
Marie Lee Sylvendahl, körledare

Ungdomskören 13-19 år

Tisdagar kl 17.15-18.45
Marie Lee Sylvendahl, körledare

Vendelsö kammarkör

En blandad kör för vuxna
Onsdagar kl 18.30-20.30
Maria Wackert, körledare

VÄSTERHANINGE FÖRSAMLINGSHEM

Novi Cantores

4-stämmig blandad vuxenkör
Repeterar på torsdagar kl 18.30-20.30 i Västerhaninge församlingshus
Johanna E Martell, körledare

Hallelujakören

Ungdomskör 13-19 år
Repeterar på torsdagar kl 17.00-18.00 i Västerhaninge församlingshus
Johanna E Martell, körledare

Änglakören

Barnkör 7-12 år
Repeterar på torsdagar kl. 16.00-17.00 i Västerhaninge församlingshus
Johanna E Martell, körledare

Barn och ungdom

DALARÖ KYRKA

Kyrkis

Tisdag, torsdag och fredag, kl 9.00-12.00.
Alla som har barn mellan 0-6 år är välkomna för lek, fika, pyssel och sång.
Kontakt: Sanna Carrigan

JORDBRO KYRKA

Spädbarnsmassage

Fredagar 13/4-4/5, kl 10.00- 11.30. Passar barn mellan ca 1-6 månader
Frågor och anmälan: Ylva Lundgren
ylva.lundgren@svenskakyrkan.se

Babymassage

Fredagar kl 10.00. Kontakt: Ylva Lundgren

Babyrytmik 0-1 år

Tisdagar kl 10.00-12.00.
Kontakt: Elin Klasson

Barntimmar

Onsdagar kl 9.00–11.30
Kontakt: Annette Björknäs

Öppen barn- och föräldragrupp

Måndagar kl 9.00–11.30
Torsdagar kl 9.00–11.30
Fredagar kl 9.00–11.30
Kontakt: Elin Klasson

Miniorer åk 1-3

Torsdagar kl 14.30–16.30
Kontakt: Annette Björknäs

Lek, pyssel och sång

Tisdagar kl 14.30–16.30
Anmälan: Annette Björknäs

Juniorer

Måndagar kl 15.00–17.00
Kontakt: Karin Lind

MUSKÖGÅRDEN

Öppen förskola

Tisdagar kl 13.00–15.30 ojämbna veckor

S:t ESKILS KYRKA

Babymassage 0-6 mån

Onsdagar kl 13.00–14.00
Anmälan: Birgitta Ohlsson

Öppet babycafé 0-10 mån

Onsdagar kl 13-15.30
Kontakt: Helena Andersson

Öppen barn- och föräldragrupp 0-3 år

Måndagar, tisdagar kl 9.00–11.30,
torsdagar kl 9.00–11.30 och kl 13-15.30
Kontakt: Helena Andersson

Babyrytmik 0-1 år

Måndagar kl 13.30–15.00
Anmälan: Birgitta Ohlsson

Småbarnsrytmik 1-2 år

Onsdagar kl 9.30–11.30
Anmälan: Birgitta Ohlsson

Barntimmar

Måndagar, onsdagar och fredagar kl 9.00–11.30
Anmälan: Helena Andersson och Mia Lundkvist

För anmälan eller frågor sök respektive kontaktperson 08-555 670 00 eller e-post haninge.anmalan@svenskakyrkan.se

Miniorer åk 1-3

Tisdagar kl 14.30–16.30
Anmälan: Helena Andersson

Juniorer åk 4-5

Onsdagar kl 14-30–16.30
Anmälan: John Rojas Hansson

67an, åk 6-7

Torsdagar kl 14.30–16.30
Anmälan: Elin Korsäter

UGH – Unga i Guds Hjärta 14 år och uppåt

Onsdagar jämna veckor kl 17.30–21.30
Kontakt: Elin Korsäter

TUNGELSTA KYRKA

Babycafé

Måndagar kl 9.00–11.30,

Föräldragrupp

Torsdagar kl 9.00–11.30

Miniorer 6-åringar, åk 1-2

Onsdagar kl 13-15-16

Juniorer åk 3+

Onsdagar 16.30–18.30

Öppen förskola

Måndagar kl 13.00–15.30,
tisdagar kl 9.00–11.30 och 13.00–15.30,
torsdagar kl 13.00–15.00

”Utis”

Öppen förskoleverksamhet utomhus
Fredagar kl 9.00–12.00

VENDELSÖ KYRKA

Öppet babycafé med pyssel 0-8 mån

Tisdagar kl 9.30–11.30

Öppet babycafé med rytmik 0-8 mån

Onsdagar kl 9.30–11.30

Babymassage 2-5 mån

Måndagar kl 10.00–12.00 för omföderskor,
kl 13.00–15.00 för förstföderskor
Kontakt:

karolina.sundbaum@svenskakyrkan.se

Öppen barn- och föräldragrupp 0-5 år

Måndag – torsdag kl 9.00–11.30

Alla Barn i Centrum, ABC-föräldrträffar (barn mellan 3-12 år)

Kvällstid utan barn kl 18.30–21.00:

Tisdag 27/3, 24/4

Ledare: Karolina Sundbaum och Ylva Lundgren. Kontakt: ylva.lundgren@svenskakyrkan.se

Dagtid med barn kl 9.30–12.00:

19/3, 9/4, 23/4, datum för femte tillfället bestäms inom gruppen.

Ledare: Gunilla Bodin och Else-Maj Tinnerholm

Kontakt:

karolina.sundbaum@svenskakyrkan.se

Fritidsgrupp åk 1-4

Grupp 1: Måndag, onsdag kl 13.00–16.00

Grupp 2: Tisdag, torsdag kl 13.00–16.00

Anmälan: Ninni Winberg, Susanne Kumlin

Juniorer åk 4-6

Tisdagar kl 14.00–16.00

Anmälan: Henrik Stenman

QV ungdom

Ungdomsgrupp från 14 år

Ledare: Henrik Stenman.

Gruppen träffas torsdagar ojämbna veckor i Vendelsö kl 18.30–21.30.

Jämna veckor onsdagar tillsammans med

UGH – Unga i Guds Hjärta

i S:t Eskils kyrka kl 17.30–21.30.

Kontakt: Henrik Stenman

VÄSTERHANINGE FÖRSAMLINGSHEM

Öppen förskola

Måndagar kl 10.00–15.00,

tisdagar kl 9.00–11.30,

onsdagar kl 13.00–15.30,

torsdagar kl 9.00–11.30

”Utis”

Öppen förskoleverksamhet utomhus,

Tisdagar kl 13.00–15.30

Babycafé

Torsdagar kl 13.00–15.30

Pappargrupp

Fredagar kl 9.00–11.30

Miniorer 6-åringar, åk 1-2

Måndagar kl 16.00–18.00

Juniorer åk 3+

Onsdagar kl 16.30–18.30

Musik & konserter

Lunchmusik

För aktuellt program se
www.svenskakyrkan.se/haninge

Västerhaninge kyrka

Tisdagar kl 12.00, ej 1/5

S:t Eskils kyrka

Onsdagar kl 12.00

Långfredag 30/3

Musikgudstjänst – Pergolesis Stabat Mater

Vendelsö kyrka kl 15.00

Vendelsö kyrkas kammarkör, solister, Stråkkvartett ur Radiosymfonikerna, Stefan Ydefeldt, orgel, Maria Wackt, dirigent.

Fredag 20/4

Pop-Pub

Vendelsö kyrka kl 18.30

Vendelsö kyrkas kammarkör, ungdomskör och stora barnkör, Körledare: Maria Wackt och Marie Lee Sylvendahl, Sound of Harmony, Lisa Bengter, piano, Band: Henrik Stenman & Anders Hellgren. Andakt – Leif Wiking. Varmt välkomna!

Söndag 22/4

Konsert med Lena Maria Vendelius och hennes tre musiker Daniel Stenbae, piano, Magnus Ahlgren, bas, Oscar Eriksson, slagverk.

Jordbro kyrka kl 16.00

Gratis inträde, utgångskollekt till Världens barn. Kaffe med dopp serveras efter konserten.

Söndag 22/4

Musikcafé med kaffeservering

S:t Eskils kyrka kl 18.00

Sånggruppen Freja

Tisdag 24/4

Soppa på musik:

”Fyra händer och ett piano”

Jordbro kyrka kl 12.00

Sara Bjäde Jarl, Mikael Fahlstedt

26/5: Anna Lotta Larsson

22/4: Lena Maria Vendelius

Söndag 29/4

Orgelkonsert

Västerhaninge kyrka 15.00

Rickard Backlund

Måndag 30/4

Valborgsmässosång

S:t Eskils kyrka kl 18.00

Gunilla Franklin, sång, Linnea Hällqvist, violin, Österhaninge kyrkokör, Mikael Fahlstedt.

Lördag 5/5

Vårkonsert

Jordbro kyrka kl 16.00

”Om du börjar att gnola en visa”

Audite, Optimistkören, Ensemble Gertrud, Manstatten, Sara Bjäde Jarl med musiker

Söndag 6/5

Gospelmässa

Vendelsö kyrka kl 11.00

Haninge Gospel

Söndag 20/5

Vårkonsert med Haninge Gospel

S:t Eskils kyrka kl 18.00

Emma Berisson, dirigent, Jonas Walve, piano

Söndag 20/5

Gospelmässa

Vendelsö kyrka kl 11.00

Gospelkören Overjoyed

Måndag 21/5

Musikgudstjänst

Västerhaninge kyrka kl 19.00

Jonatan Mattsson, präst,

Johanna Martell, musiker

Lördag 26/5

Vårkonsert

S:t Eskils kyrka kl 18.00

Körkonsert med kända sångerskan Anna Lotta Larsson, Vendelsö kyrkas kammarkör, Manskören Birger, Michael Ottosson, piano, Maria Wackt, dirigent.

Söndag 27/5

Kör- och orkesterkonsert

S:t Eskils kyrka kl 18.00

AcQuire och Haninge infonietta, Anders Klint, dirigent

S:t Eskils Orgeldagar

Fredag 18/5

kl 19.00 **Konsert:**

Semjon Kalinowsky (Lübeck), viola och Fredrik Albertsson, orgel

Lördag 19/5

kl 12.00 **Konsert:** Elmer Bremberg, violin och Brita Bremberg, orgel

kl 15.00 **Orgelkonsert:**

Ksenia och Wolfgang Reisinger (Wien)

kl 18.00 **Orgelkonsert:**

Mathias Kjellgren

kl 19.00 **Orgelsupé.**

Föranmälan till Mikael Fahlstedt:

08-555 670 12 senast 17/5

kl 20.00 **Orgelkonsert:**

Bengt Tribukait

Söndag 20/5

kl 13.15 **Orgelkonsert:**

Johannes Skoog

kl 14.30 **Orgelkonsert:**

Samuel Lundback

” Jag går i kyrkan för att det är en plats för lugn och ro. Det behövs i min stressade vardag.”

”Jag har gått med i Svenska kyrkan för att det är en öppen folkkyrka. Inte så stelbent.”

”Jag är inte kyrkligt aktiv. Mitt medlemskap är mer ett statement. Att vara medlem är att stötta en god sak.”

”Jag är medlem för att kyrkan gör bra saker för människor som har det svårt.”

ISVENSKA KYRKAN betalar du en medlemsavgift, också kallad kyrkoavgift. Största delen av din kyrkoavgift går till arbetet i din lokala församling, d.v.s. Svenska kyrkan i Haninge.

Genom att betala kyrkoavgiften är du bland annat med och stödjer:

- en omfattande barn- och ungdomsverksamhet
- ett stort socialt engagemang i kommunen
- gemenskapsträffar för äldre
- arbete för människor i utsatta situationer
- ett rikt kulturliv med körer, musik och föreläsningar
- underhållet av våra kyrkobyggnader.

Du stödjer även en kyrka som:

- arbetar aktivt med internationellt stödarbete i för människor på flykt och i utsatta situationer.

Bli medlem: Telefon 08-555 670 10, e-post haninge.pastorat@svenskakyrkan.se

Ett möte i tron

En onsdagskväll i februari bjöds det på både ekumenisk kvällsgudstjänst och en historiektion. S:t Eskils kyrka i Handen gästades av kardinalen i romersk-katolska kyrkan, Anders Arborelius. I ett upplysande panelsamtal med Anders Arborelius och den nye kyrkoherden i Haninge pastorat, Krister

Stenberg, mejslades både enighet och skiljelinjer fram. Moderator var Veronica Willner. Auditoriet på nästan 200 personer fick klart för sig att enigheten är betydligt större än skiljelinjerna. Det var bokstavligt talat ett möte, för både öppenhet och förändringsvilja – i takt med tiden.

Kontakt

HANINGE PASTORAT har cirka 86 000 invånare. Ungefär 45 000 är kyrkotillhöriga i någon av församlingarna; Dalarö-Ornö-Utö, Västerhaninge-Muskö eller Österhaninge.

KONTAKTUPPGIFTER

Besöksadress Runstensvägen 14
Postadress Box 113, 136 22 Haninge
Telefon växel 08-555 670 00
Hemsida www.svenskakyrkan.se/haninge
E-post haninge.pastorat@svenskakyrkan.se

www.facebook.com/svenskakyrkanhaninge

DISTRIKTSPRÄSTER

Distriktspräst Dalarö
Per Hilmer Larsson, 08-501 529 91
Distriktspräst Handen
Timothy de Bernardi, 08-555 670 20
Distriktspräst Jordbro
Carl Henrik Widlund, 08-555 670 62
Distriktspräst Vendelsö, tf
Kyrkoherde Krister Stenberg, 08-555 670 23
Distriktspräst Västerhaninge/Tungelsta/Muskö
Jonatan Mattsson, 08-500 658 57
Kyrkoherde Haninge pastorat
Krister Stenberg, 08-555 670 23
Bitr. kyrkoherde (vik)
Eva-Britt Löf Hansson, 08-500 65 8 7

DIAKONER

Jordbro kyrka
Janine Wenzel, 08-555 670 31
S:t Eskils kyrka, Handen
Eva-Lisa Oldeberg, 08-555 670 72
Malin Persson, 08-555 670 16
Katija Smalliakowa, 08-555 670 66 (Kryckan)
Vendelsö kyrka
Helen Cosini, 08-555 670 69
Västerhaninge kyrka
Ulrika Johansson, 08-500 658 95
Eva Novotny, 08-500 658 72

BOKNING

E-post till bokningen:
haninge.bokning@svenskakyrkan.se

Dop och vigsel

08-555 670 10

Begravning och gravsättning

08-555 670 30

VÅRA KYRKOR

Dalarö kyrka Odinsvägen 4
Jordbro kyrka Moränvägen 17
Kryckan, Vallakyrkan Sleipnervägen 111
Muskö kyrka Kyrkbacken 14
Ornö kyrka Ornö
S:t Eskils kyrka
Runstensvägen 14, Handen
Tungelsta kyrka Tungelstavägen 200
Utö kyrka Kyrkviken, Utö
Vendelsö kyrka Skomakarvägen 18
Västerhaninge kyrka Kyrkvägen 7
Österhaninge kyrka Klockarlötsvägen 28